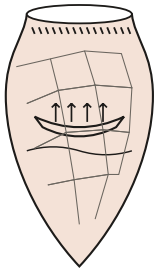
WARIES MISDAADREEKS · N° 067

Steentijdbedrog in Dronten

De zaak van de nagemaakte potscherven

Een speurtocht op de fiets door
Dronten, Swifterbant en Biddinghuizen

UITGEVERIJ WARIES

Inhoud

VOOR JE VERTREKT

Zo werkt dit boek 4
De route 5
Een brief 6
Wie is wie 7
Swifterbant in vijf minuten 8

DAG 1 · ZATERDAG

1 De Meerpaal 9
2 Het depot 15
3 De kreekrug 20
4 Swifterbant 23
5 De akker van Gerda 28
Einde van dag 1 31

DAG 2 · ZONDAG

6 Biddinghuizen 32
7 Atelier Oerklei 37
8 Het Ovenhuis 43
9 Terug in De Meerpaal 47

OPLOSSEN

Aan de speurders 50
Werkblad 1 · tijdlijn 51
Werkblad 2 · verdachten 52
Antwoordformulier 53
Hints in drie niveaus 54
Verzegeld 56
Oplossingen van de puzzels 57
De oplossing 59
Nawoord 63
Speurdersdiploma 64

Zo werkt dit boek

In Dronten staat een pot die ruim zesduizend jaar oud zou zijn. Dat is hij niet. Iemand heeft er scherven bij gebakken, zo knap dat bijna niemand het zag. In dit boek gaan jullie uitzoeken **wie** dat deed, **waar en wanneer**, en vooral **waarom**.

Jullie zijn de speurders. Je volgt op de fiets een echte route langs negen stops in de gemeente Dronten: in Dronten zelf, in Swifterbant en in Biddinghuizen. Bij elke stop is er iets echts te zien, en lees je wat jullie daar horen: gesprekken, mails, foto's en formulieren. Lees goed. Niet iedereen vertelt de waarheid, en niet iedereen vertelt alles.

BIJ ELKE STOP

Route · een blauwe balk vertelt waar je heen fietst.
Ter plekke · een kleine opdracht om echt rond te kijken. Er staat altijd een **thuisopdracht** naast, voor als het regent of als je het boek op de bank leest. Voor de zaak heb je alleen het boek nodig.
Puzzel · elke stop heeft een puzzel die één letter oplevert. Samen vormen de negen letters het **codewoord**. Dat heb je aan het eind nodig.

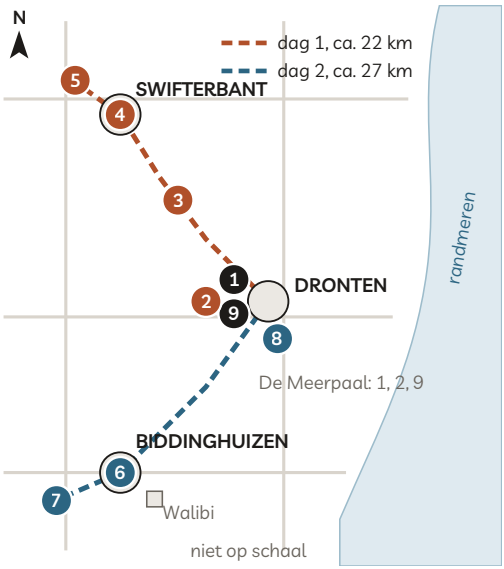
WAT NEEM JE MEE?

Dit boek, een potlood, een fiets, iets te drinken en een regenjas. Een fietskaart of een app met fietsknooppunten helpt.

HOE LANG DUURT HET?

Dag 1 (stop 1 tot en met 5) is ongeveer 22 kilometer, **dag 2** (stop 6 tot en met 9) ongeveer 27 kilometer; wie dat te ver vindt, rijdt naar Biddinghuizen met de auto. Reken voor puzzels en speurwerk op 2 tot 4 uur, plus de fietstijd. Thuis lezen kan ook. Geschikt vanaf een jaar of tien, het liefst met z'n allen.

De route

Schets van de route, niet op schaal. Swifterbant ligt ten noordwesten van Dronten, Biddinghuizen ten zuidwesten.

Stop	Waar je naartoe gaat	Wie
1	De Meerpaal, De Rede, Dronten	Marit, Ruben
2	Bibliotheek in De Meerpaal	Hanneke*
3	Slootkant langs de route	–
4	Klingkrabber, Zuidsingel, Swifterbant	Lex
5	Akkers buiten Swifterbant	Gerda*
6	Het Vlakke Land, de Baan, Biddinghuizen	–
7	Akkers rond Biddinghuizen	Fenna*
8	De Polderpioniers, De Noord, Dronten	Joke*
9	De Meerpaal, Dronten	Marit

* Het depot, de boerderij, het atelier en de keramiekclub zijn verzonnen. Je leest die hoofdstukken op de echte plek uit de tabel.

Een brief

STICHTING OERTIJD FLEVOLAND
reizende tentoonstelling "Kreek & Klei" · nu te gast in De Meerpaal, Dronten

Dronten, woensdag 7 oktober 2026

Beste speurders,

Sinds 18 september staat in onze tentoonstelling over de Swifterbant-cultuur de **Pot van Swifterbant**: een bijna complete pot van zo'n 6300 jaar oud, met een tekening van een kano erop. Een amateur-archeoloog vond hem, onze restaurator lijmde hem.

Afgelopen zaterdag keek een oud-hoogleraar archeologie naar de pot. Aan een klein afgebroken randje zag ze iets wat niet klopt. Ze denkt dat een deel van de pot **nieuw** is. Nagemaakt. Ik heb de pot maandag stilletjes uit de vitrine gehaald, “wegens onderhoud”, en hem naar een laboratorium gestuurd.

Volgende week zaterdag, 17 oktober, presenteert onze gastconservator hier zijn nieuwe boek, met de pot op de voorkant. Voor die tijd moet ik weten wat er gebeurd is, zonder iemand ten onrechte te beschuldigen.

Willen jullie zaterdag en zondag met mij op pad? Ik heb iedereen gevraagd jullie te woord te staan. Ik heb gezegd dat jullie “een stuk schrijven voor de tentoonstelling”. Dat is een beetje waar.

Zaterdag om tien uur in de hal van De Meerpaal? Hartelijke groet,

Marit Postma · projectleider

Wie is wie

MP

Marit Postma (44)
projectleider van Stichting Oertijd Flevoland. Zij vraagt jullie om hulp.

RK

Ruben Kooistra (49)
archeoloog, gastconservator van de tentoonstelling. Schrijft het boek *Boeren aan de kreek*.

HW

Hanneke Wolters (57)
vrijwillig restaurator van de stichting. Lijmde de pot in elkaar.

LB

Lex Brandsma (61)
amateur-archeoloog uit Swifterbant. Vond de scherven.

GH

Gerda Hazeveld (68)
akkerbouwster bij Swifterbant. Langs haar akker loopt de sloot van de vondst.

FW

Fenna de Wilde (36)
pottenbakster met Atelier Oerklei, buiten Biddinghuizen. Maakt nagemaakte prehistorische potten voor musea.

JS

Joke Steenbergen (66)
voorzitter van Keramiekclub Het Ovenhuis in Dronten.

ED

Ellen Dijkhuis (71)
oud-hoogleraar archeologie. Zag als eerste dat er iets niet klopte.

Verder komen voor: Sanne, de dochter van Lex, en haar kinderen Otis (9) en Fien (7); en enkele leden van de keramiekclub.

Swifterbant in vijf minuten

Waar jullie nu fietsen, lag tot 1957 water: de Zuiderzee. Toen Oostelijk Flevoland droogviel, gingen er sloten en vaarten in. In **1962** vonden medewerkers van de dienst die de polder inrichtte potscherven in een slootkant bij Swifterbant.

Ongeveer een meter onder de akkers ligt een verdronken landschap van **kreken**, **oeverwallen** en **rivierduinen**. Op de droge randen woonden zo'n 6000 tot 7000 jaar geleden mensen. Archeologen vonden er een stuk of dertien woonplekken (S2, S3, S4 enzovoort). De hele cultuur is naar het dorp genoemd: de **Swifterbant-cultuur**, ongeveer 5300 tot 3400 voor Christus.

HOE LEEFDEN ZE?

Ze visten veel, jaagden op edelherten en raapten hazelnoten. Vanaf ongeveer 4700 voor Christus hielden ze ook wat runderen, varkens en schapen, en later verbouwden ze graan op kleine akkertjes. Steen voor hun bijlen haalden ze van verder weg, waarschijnlijk per kano.

HUN POTTEN

De Swifterbanters maakten potten van klei uit de buurt. Ze mengden er plantenresten en steengruis door, zodat de pot niet barstte. De wanden waren dik, de bodem vaak puntig of rond: zo'n pot zet je in het zand of tussen de stenen van het vuur. Versierd werd vooral de rand, met indrukjes van een nagel, een stokje of een botje. Ze bakten de potten in een open vuur. Daardoor werden ze vlekkerig van kleur, en vaak bleef de kern van de wand donker. Rond 3700 voor Christus werd het landschap natter en trokken de mensen weg.

I

De Meerpaal

Dronten, De Rede · zaterdag 10 oktober, 10.00 uur
start dag 1

ROUTE

Start in het centrum van Dronten bij **De Meerpaal**, aan het plein De Rede. Fietsen kun je in de buurt stallen.

TER PLEKKE

Zoek in De Meerpaal de ingangen van het theater, de bioscoop en de bibliotheek: ze zitten allemaal in één gebouw. Van Klingeren wilde een overdekt dorpsplein. Wat zou jij er nog bij willen hebben?

THUIS OF BIJ REGEN

Maak een vitrinekaart voor een oud voorwerp uit jullie huis: wat is het, hoe oud, van wie? Zet er de datum op zoals archeologen het vaak doen, met de maand in Romeinse cijfers: I = januari, II = februari, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII = december. Vandaag is dan bijvoorbeeld 10-X-2026.

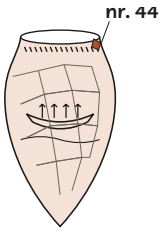
De Meerpaal is geen gewoon gebouw. Toen het in 1967 openging, was het bedoeld als een overdekt dorpsplein waar alles kon: toneel, markt, sport, een feest. Het gebouw is later vernieuwd, maar nog altijd zit er van alles in: een theater, een bioscoop, de bibliotheek, een muziekschool. En deze herfst dus ook *Kreek & Klei*, de reizende tentoonstelling van Stichting Oertijd.

Marit staat al te wachten. Ze is lang, heeft een rode sjaal om en praat snel. “Kom mee,” zegt ze. “Dan zien jullie het gat.”

In het midden van de tentoonstelling staat een hoge glazen vitrine. Hij is leeg. Op een bordje staat *Tijdelijk*

afwezig wegens onderhoud. Ernaast hangt nog de vitrinekaart.

VITRINEKAART

De Pot van Swifterbant

Swifterbant-cultuur, ca. 4300 v.Chr. Gevonden door Lex Brandsma, maart 2026, in een slootkant bij Swifterbant. Gerestaureerd door Hanneke Wolters uit **61 fragmenten**.

Uniek: de kano met vier roeiers is mogelijk de oudste tekening van een boot in Nederland.

"Iedereen wilde die kano zien," zegt Marit zacht. "Er kwamen zelfs mensen uit Groningen."

Ze haalt een envelop uit haar tas. "Dit kreeg ik zaterdagavond. Van professor Dijkhuis."

Van: Ellen Dijkhuis
Aan: Marit Postma, Stichting Oertijd Flevoland
Datum: zaterdag 3 oktober 2026, 21.05
Onderwerp: De pot

Beste Marit,

Wat een prachtige tentoonstelling. Toch moet ik je iets vertellen, en het spijt me echt.

Vanmiddag rond half drie stond ik bij de pot. Aan de rand, bij het fragment met nummer 44, is een klein stukje afgebroken. Door dat gaatje zie je de binnenkant van de wand. Die is **helemaal egaal oranje**, van buiten tot binnen. Een pot die zesduizend jaar geleden in een open vuur is gebakken, ziet er van binnen bijna nooit zo uit: daar zie je vlekken en meestal een donkere kern. Dit lijkt eerder gebakken in een moderne oven.